

У С Т А В

НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

/ Обнародван в ДВ, бр. 34 от 22 април 1994 г., изм. и доп. в ДВ бр. 33 от 11 април 2003 г.)

- изм. и доп. от 3 декември 2007 г. -

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) (Доп. - 7 юни 1999г.) Българската академия на науките (БАН) е национална автономна организация за научни изследвания. Тя се състои от академичните институти и другите самостоятелни звена, както и от общността на академиците (действителните членове), членкореспондентите (дописните членове), и чуждестранните членове на БАН.

(2) (Нова - 7 юни 1999г.) Академичният състав на БАН се състои от членове на БАН, които са: академиците (действителните членове), членкореспондентите (дописните членове), хабилитираните учени на основна работа в академията (асоциираните членове), чуждестранните членове и почетните членове на БАН.

(3) (Нова - 7 юни 1999г.) Научният състав на БАН обхваща членовете на академичния състав на БАН и нехабилитираните учени с научни степени и/или звания, които са на основна работа в БАН.

(4) (Нова - 7 юни 1999г.) Академичната общност в БАН обхваща членовете на научния състав, специалистите изследователи с висше образование и докторантите.

(5) (Досегашна ал. 2 - 7 юни 1999г.) Българската академия на науките е юридическо лице.

Чл. 2. (1) В БАН се извършва научна дейност в съответствие с общочовешките ценности, националните традиции и интереси. Тя участва в развитието на световната наука и съдейства за умножаване на духовните и материалните ценности на нацията.

(2) В БАН не могат да съществуват и да извършват дейност структури на политически партии и движения. Нейните звена не могат да изпълняват поръчки, обслужващи политическата дейност на партии и движения.

(3) В БАН не могат да съществуват и да извършват дейност военизирани структурни звена, подлежащи на контрол и отчет към Министерството на отбраната и Министерството на вътрешните работи.

Чл. 3. Българската академия на науките:

1. (Доп. - 7 юни 1999 г.) определя приоритетите на изследователската си дейност, организира и извършва фундаментални и приложни научни изследвания в съответствие с националните интереси и световните тенденции и съдейства за използването на получените резултати;

2. изследва природата, историята, културата, езика, обществена система на България и приносите на нацията към световната цивилизация;

3. извършва изследователска и експертна дейност по проекти и програми с международно, национално и регионално значение;

4. съставя прогнози, програми и проекти за развитието на страната;

5. извършва подготовка на висококвалифицирани специалисти самостоятелно и съвместно с висшите училища;

6. издава научни трудове и популяризира резултатите от научните изследвания;

7. осъществява сътрудничество с научноизследователски, учебни и други организации в страната и в чужбина, членува в международни организации и участва в тяхната дейност;

8. създава, опазва и предоставя за ползване научни резултати, данни, сбирки и обекти от общонационално значение;

9. извършва и дейности, свързани с провежданите от нея научни изследвания и приложение то на научните резултати;

10. (Нова - 7 юни 1999 г.) избира академичните членове), член-кореспондентите (дописните членове) и чуждестранните членове в областта на науката, културата и изкуството.

Чл. 4. Годишните отчети за научната и финансовата дейност на БАН се публикуват.

Глава втора

СТРУКТУРА НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Чл. 5. (Доп. - 7 юни 1999 г.) Българската академия на науките се състои от самостоятелни научни, специализирани и общоакадемични помощни звена, от звена, извършващи стопанска дейност, от ръководните органи на БАН и техните обслужващи звена, от общността на академичните (действителните членове), член-кореспондентите (дописните членове) и чуждестранните членове на БАН.

Чл. 6. Самостоятелните научни звена са постоянни и временни.

Чл. 7. Постоянни научни звена са институтите и централните лаборатории.

Чл. 8. Временни научни звена са академичните изследователски групи.

Чл. 9. Основната дейност на академичните специализирани звена е разпространяването и популяризирането на научни знания.

Чл. 10. Общоакадемичните помощни звена обслужват всички академични звена.

Чл. 11. Звената, извършващи стопанска дейност, осигуряват прилагането и оползотворяването на научните резултати, получени в БАН, по икономически изгоден за нея начин.

Чл. 11а (Нов – 16 декември 2002 г.) Постоянните научни звена, академичните специализирани звена, общоакадемичните мощни звена и звената, извършващи стопанска дейност, са юридически лица.

Чл. 12. (Доп. - 7 юни 1999 г.) Общността на академичите (действителните членове), член-кореспондентите (дописните членове) и чуждестранните членове на БАН формират своите събрания и отделения.

Глава трета

РЪКОВОДНИ ОРГАНИ И УПРАВЛЕНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Чл. 13. Ръководни органи на БАН са Общото събрание, Управителният съвет и председателят на БАН.

Чл. 14. (1) Общото събрание е висш колективен орган за управление на БАН.

(2) Членовете на Общото събрание се избират с тайно гласуване от учените с научна степен или звание в постоянните научни звена със следната представителност на всяко от тях: при научен състав на звеното до 44 души включително - един член; от 45 до 74 души включително - двама; от 75 до 104 души - трима; над 104 души - четирима.

(3) (Изм. - 7 юни 1999 г.) За членове на Общото събрание се избират членове на академичния състав, които са на основна работа в БАН.

(4) (Изм. - 7 юни 1999 г.) Мандатът на членовете на Общото събрание е четирогодишен.

(5) (Нова - 7 юни 1999 г.) Председателят, заместник-председателите и главният научен секретар на БАН по право са членове на Общото събрание.

Чл. 15. (1) Прекратяването на членство в Общото събрание става:

1. по собствено желание;
2. при невъзможност за участие в работата на Общото събрание и при фактическо неучастие за период, определен от правилата по чл. 17;
3. при отзоваване, което се извършва по реда на избирането;
4. при напускане на БАН.

(2) Решение за прекратяване на членството по ал. 1, т. 2 се взема от Общото събрание.

(3) Попълване на оваканти места в Общото събрание се извършва по реда на чл. 14, ал. 2. Мандатът на новоизбраните членове изтича с мандата на Общото събрание.

Чл. 16. (1) Общото събрание на БАН:

1. приема, изменя и допълва Устава на БАН;
2. определя броя, избира и освобождава членовете на Управителния съвет на БАН и осъществява контрол върху дейността на Управителния съвет;
3. избира и освобождава председателя на БАН;
4. по предложение на председателя определя броя на заместник-председателите (не повече от трима), избира и освобождава заместник-председателите и главния научен секретар на БАН;
5. по предложение на председателя избира и освобождава научните секретари на БАН;
6. избира постоянни и временни комисии и общоакадемични експертни съвети;
7. (Нова - 7 юни 1999 г.) приема правилници за реда, начина и условията за обявяване и провеждане на конкурси и за избор на академици (действителни членове), член-кореспонденти (дописни членове), чуждестранни и почетни членове на БАН;
8. (Нова - 7 юни 1999 г.) прави предложения до Събранието на академиките (действителните членове) и член-кореспондентите (дописните членове) за инициране процедура за отнемане на званията академик (действителен член) и член-кореспондент (дописен член) на БАН;
9. (Нова - 7 юни 1999 г.) избира почетните членове на БАН;
10. (Досегашна т. 7 - 7 юни 1999 г.) определя научната политика (стратегия, приоритети и основни направления на научната дейност) и приема концепции за международната дейност на БАН;
11. (Досегашна т. 8 - 7 юни 1999 г.) утвърждава бюджета на БАН и приема неговото разпределение;
12. (Досегашна т. 9 - 7 юни 1999 г.) приема годишните отчети за научната и финансовата дейност на БАН;
13. (Досегашна т. 10 - 7 юни 1999 г.) създава, преустройва и закрива след експертиза научни и други самостоятелни звена на БАН;
14. (Досегашна т. 11 - 7 юни 1999 г.) взема решения за извършване на капитално строителство и за разпореждане с недвижими имоти, собственост на БАН;
15. (Досегашна т. 12 - 7 юни 1999 г.) учредява академични награди за научни постижения;
16. (Досегашна т. 13 - 7 юни 1999 г.) прави по съответния ред предложения за промени в законодателството;
17. (Досегашна т. 14 - 7 юни 1999 г.) взема решения и по други важни въпроси от дейността на БАН и вътрешноакадемични спорове, които не са предоставени за решаване от този Устав на друг ръководен орган.

(2) Решенията по ал. 1, т. 1 се вземат с явно поименно гласуване и мнозинство повече от половината от списъчния състав на Общото събрание.

(3) (Изм. - 7 юни 1999 г.) Решенията по ал. 1, т. 11 и 13 се вземат с явно гласуване и мнозинство повече от половината от списъчния състав на Общото събрание.

(4) (Нова - 7 юни 1999 г.) Решенията по ал. 1, т. 8 се вземат с тайно гласуване и мнозинство повече от половината от списъчния състав на Общото събрание.

(5) (Досегашна ал. 4, изм. - 7 юни 1999 г.) Изборите по ал. 1, т. 2, 4, 5 и 9 се извършват с тайно гласуване и мнозинство повече от половината от списъчния състав на Общото събрание.

(6) (Досегашна ал. 5, изм. - 7 юни 1999 г.) Изборите по ал. 1, т. 3 се извършват:

1. с тайно гласуване и мнозинство повече от половината от списъчния състав на Общото събрание;

2. при необходимост се провежда втори таен избор, в който участват двамата кандидати, получили най-много гласове при първия избор;

3. ако нито един от кандидатите не получи предвиденото по т. 1 мнозинство, насрочва се нов избор.

Чл. 17. Дейността на Общото събрание се осъществява въз основа на Закона за БАН, на този Устав и на правилата, приети от Общото събрание.

Чл. 18. (1) Избори за ново Общо събрание се произвеждат най-късно два месеца след изтичане на мандата или при саморазпускане на предишното Общо събрание.

(2) Ново избраното Общо събрание се свиква на първото си заседание от председателя на БАН в двуседмичен срок след приключването на изборите и се председателства от него. Заседанието е редовно, ако присъстват не по-малко от две трети от членовете от списъчния състав на събранието. На това заседание Общото събрание избира своето ръководство.

Чл. 19. (1) Ръководството на Общото събрание се състои от председател, двама заместник-председатели и секретар. Те се избират по реда на чл. 16, ал. 5.

(2) (Доп. - 7 юни 1999 г.) Едно и също лице не може да бъде едновременно член на ръководството на Общото събрание и на основния състав на Управителния съвет.

Чл. 20. (1) Общото събрание се свиква на заседания от председателя на Общото събрание, по искане на една десета от неговите членове или по искане на председателя на БАН.

(2) Общото събрание може да взема решения, ако присъстват повече от половината членове от списъчния му състав. Решенията се вземат с обикновено мнозинство освен в случаите, за които е предвидено друго.

(3) Заседанията на Общото събрание са публични.

Чл. 21. (1) Председателят на Общото събрание:

1. представява Общото събрание;

2. предлага проект за дневен ред на заседанията;

3. открива, ръководи и закрива заседанията на Общото събрание и осигурява реда при провеждането им;

4. удостоверява с подписа си съдържанието на приетите от Общото събрание решения.

(2) Заместник-председателите на Общото събрание заместват председателя в негово отсъствие или по негово нареждане и заедно със секретаря на Общото събрание го подпомагат и извършват възложени им от него дейности.

Чл. 22. (1) Управителният съвет на БАН има основен и разширен състав.

(2) (Досегашна ал. 3, изм. - 7 юни 1999 г. и 16 октомври 2000 г.) Членовете на основния състав на Управителния съвет се избират за срок от четири години, а социирани, действителни и дописни членове на БАН, които са на основна работа в БАН, като се спазва представителността на научните направления в академията.

(3) (Досегашна ал. 2 - 7 юни 1999 г.) Основният състав на Управителния съвет се състои от 25 членове.

(4) Председателят, заместник-председателите, главният научен секретар и научните секретари на БАН са по право членове на Управителния съвет.

(5) Директори на самостоятелни звена не могат да бъдат членове на Управителния съвет на БАН.

(6) (Изм. - 7 юни 1999 г.) В разширения състав на Управителния съвет се включват с право на съвещателен глас:

1. ръководители на държавни институции, висши училища и други организации; решение за включване на такива членове се взема от Общото събрание;

2. председателят на Общото събрание е член на разширения състав на Управителния съвет.

Чл. 23. (1) Прекратяването на членството в Управителния съвет става:

1. по собствено желание;

2. при невъзможност за участие в работата на Управителния съвет за дълъг период;

3. при отзоваване по реда на избирането;

4. при напускане на БАН.

(2) Решение за прекратяване на членството по ал. 1, т. 2 се взема от Общото събрание.

(3) Попълването на оваканти места в Управителния съвет се извършва по реда на избирането. Мандатът на новоизбраните членове изтича с мандата на Управителния съвет.

Чл. 24. (1) Управителният съвет на БАН:

1. подготвя и предлага проекти на решения на Общото събрание за създаване, преустройство и закриване на академични звена, за снабдяване със скъпа уникална апаратура и технически съоръжения и за режима на тяхното ползване, за извършване на капитално строителство, за разпореждане с недвижими имоти на академията и за разпределение на бюджета и;

2. осигурява изпълнението на решенията на Общото събрание;

3. избира на конкурсна основа с тайно гласуване директорите на постоянните научни звена;

4. изработва правила за прилагане на този Устав, които се приемат от Общото събрание;

5. разработва съвместно със синдикатите социалните програми на академията и осигурява тяхното изпълнение;

6. организира общо академичното международно сътрудничество;

7. организира периодично атестиране на самостоятелните научни звена;

8. създава функционални структури за координация и подпомагане на управленската дейност и за осъществяване на вътрешно- и извънакадемични връзки;

9. създава, преустройва и закрива звена, обслужващи ръководните органи на БАН;

10. спира изпълнението на решения от ръководни органи на самостоятелни академични звена, противоречащи на Закона за БАН и на този Устав, и внася въпросите за решаване в Общото събрание;

11. организира създаването и поддържането на база данни за научните направления в БАН въз основа на годишните планове и отчети на самостоятелните академични звена;

12. прави предложения пред правителството за данъчни облекчения в съответствие със закона.

(2) Управителният съвет взема решения с мнозинство повече от половината от списъчния си състав. Решения, свързани с материална отговорност, се вземат с поименно гласуване.

(3) Председателя на Управителния съвет е председателят на БАН.

(4) Управителният съвет отчита дейността си пред Общото събрание.

(5) (Доп. – 3 декември 2007 г.) Решенията на Управителния съвет с изключение на тези за избор на директори на ПНЗ могат да се обжалват пред Общото събрание.

Чл. 25. (1) (Изм. - 7 юни 1999 г., изм. - 16 октомври 2000 г.) За председател на БАН се избира изтъкнат български учен, академик (действителен член) или член-кореспондент (дописен член) с признати приноси в науката и с утвърден международен престиж за срок от четирисамо години.

(2) Председателят на БАН:

1. представява БАН в страната и в чужбина;

2. разпорежда се с бюджета на БАН и с нейните фондове, съобразно с решенията на Общото събрание;

3. назначава заместник-председателите, главния научен секретар и научните секретари след избора им от Общото събрание;

4. назначава избраните от Управителния съвет директори на самостоятелните академични звена, както и общоакадемичния административен и помощен персонал по усътановения законен ред;

5. организира и ръководи изпълнението на общоакадемични задачи;

6. сключва договори с научни учреждения и висши училища в страната и в чужбина, по които БАН е страна;

7. сключва споразумения с централните ръководства на индустриалните организации в БАН;

8. след изтичане на мандата или след саморазпускане на Общото събрание обявява процедурата и срока за избор на ново Общо събрание;

9. изпълнява и функции, които му се възлагат с нормативни актове, с решения на Общото събрание или произтичат от договори, по които БАН е страна;

10. (Нова - 7 юни 1999 г.) председателства Събрание на академиките (действителните членове) и член-кореспондентите (дописните членове) на БАН.

Чл. 26. (1) Предсрочното прекратяване на мандата на председателя на БАН става:

1. по собствено желание;
2. при невъзможност да изпълнява функциите си;
3. при отзоваване по реда на избирането.

(2) Решение за прекратяване на мандата на председателя на БАН по ал. 1, т. 2 се взема от Общото събрание.

(3) (Изм. - 7 юни 1999 г.) В тримесечен срок след прекратяването на мандата Общото събрание избира нов председател на БАН.

Чл. 27. (1) (Изм. - 7 юни 1999 г., изм. - 16 октомври 2000 г.) За заместник-председатели на БАН се избират доктори на науките, професори, старши научни сътрудници I степен, член-кореспонденти (дописни членове) или академици (действителни членове) на основна работа в БАН с признати приноси в науката и с утвърден международен престиж за срок от четири години.

(2) Заместник-председателите подпомагат председателя на БАН в дейността му, заместват го, когато отсъства, и изпълняват възложени им от него функции.

Чл. 28. (1) (Изм. - 7 юни 1999 г., изм. - 16 октомври 2000 г.) За главен научен секретар се избира доктор на науките, професор, старши научен сътрудник I степен, член-кореспондент (дописен член) или академик (действителен член) на основна работа в БАН за срок от четири години.

(2) Главният научен секретар е пръв помощник на председателя при оперативното управление на БАН.

Чл. 29. Предсрочното прекратяване на мандатите на заместник-председателите и на главния научен секретар става при условията и по реда на чл. 26.

Чл. 30. (1) (Изм. - 16 октомври 2000 г.) За научни секретари се избират хабилитирани учени на основна работа в БАН за срок от четири години.

(2) Научните секретари подпомагат председателя и главния научен секретар в оперативното управление на БАН.

Чл. 31. Предсрочното прекратяване на мандата на научните секретари става по предложение на председателя на БАН при условията и по реда на чл. 26.

Глава четвърта

САМОСТОЯТЕЛНИ НАУЧНИ ЗВЕНА В БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Раздел I

Постоянни научни звена

Чл. 32. (1) (Доп. – 3 декември 2007 г.) Постоянните научни звена – институты, централни лаборатории, центрове и музеи, създадени от ОС на БАН, са автономни.

(2) (Отм. – 16 декември 2002 г.)

Чл. 33. (1) Съобразно със своя предмет на дейност постоянно научно звено има следните основни задачи:

1. да извършва фундаментални и приложни научни изследвания, като при необходимост пряко участва в прилагането на научните резултати;

2. да обучава студенти на договорна основа с висшите училища, като им предоставя възможност за участие в научно изследователския процес;

3. **(Изм. - 7 юни 1999 г.)** да подготвя докторанти и високо квалифицирани специалисти чрез следдипломна квалификация.

(2) Според предмета на дейността си постоянно научно звено взема участие и в дейности по чл. 2, ал. 2 от Закона за БАН.

Чл. 34. Ръководни органи на постоянно научно звено са:

1. общото събрание на учените;
2. научният съвет;
3. директорът.

Чл. 35. (1) Общото събрание на учените включва всички лица с научно звание или научна степен на основна работа в постоянно научно звено.

(2) (Изм. - 7 юни 1999 г.) Общото събрание на учените избира свой председател за срок от четири години.

(3) Директорът, заместник-директорите и научният секретар не могат да бъдат избирани за председател на общото събрание на учените.

(4) Общото събрание на учените се свиква от неговия председател, от директора на постоянно научно звено, от председателя на научния съвет, както и по предложение на една пета от своите членове.

Чл. 36. Общото събрание на учените:

1. **(Отм. – 3 декември 2007 г.)**
2. избира и отзовава своите представители в Общото събрание на БАН;
3. избира, променя и допълва състава на научния съвет на постоянно научно звено;
4. съвместно с научния съвет приема научно изследователския и финансов отчет на постоянно научно звено;
5. обсъжда програмите на кандидатите за директор на постоянно научно звено по обявен конкурс и изпраща протоколите от обсъждането на Управителния съвет на БАН.

Чл. 37. (1) Общото събрание на учените може да взема решения, ако присъстват повече от половината членове от списъчния му състав. Решенията се вземат с явно гласуване и с мнозинство повече от половината от присъстващите на събрание то с изключение на случаите по чл. 36, т. 2 и 3, за които решенията се вземат с тайно гласуване и с мнозинство повече от половината от редуцирания списъчен състав.

(2) Списъчният състав на общото събрание на учените не може да се редуцира с повече от една пета.

Чл. 38.(1) Научният съвет е колективен орган за научно ръководство на постоянно научно звено с четригодишен мандат.

(2) (Доп. - 7 юни 1999 г.) За членове на научния съвет се избират доктори на науките, хабилитирани учени, член-кореспонденти (дописни членове) и академици (действителни членове). Директорът е по право член на научния съвет.

(3) Броят на членовете на научния съвет на института не може да бъде по-малък от 15, а на централната лаборатория - по-малък от 11. Общият брой на членовете не може да надвишава 25 души. Броят на членовете, които не са на основна работа в постоянно научно звено, не може да надвишава една трета от общия брой на членовете на научния съвет.

(4) Съставът на научния съвет може да се обновява в рамките на мандата му при условията и по реда, предвидени за Общото събрание на БАН.

Чл. 39. (1) Научният съвет избира свой председател, заместник-председател и секретар за срока на мандата си с тайно гласуване и при мнозинство повече от половината от списъчния си състав.

(2) Научният съвет се свиква от председателя, от директора на постоянно научно звено или по искане на една пета от неговите членове.

Чл. 40. (1) Научният съвет:

1. определя научната политика на постоянно научно звено;
2. приема плановете за научно изследователската и учебната дейност на постоянно научно звено и заедно с общото събрание на учените - отчетите за тяхното изпълнение;
3. приема завършените планове и договори изследвания;
4. приема по предложение на директора бюджета на постоянно научно звено и контролира изпълнението му;
5. взема решения за създаване и закриване на научни структурни звена в постоянно научно звено;
6. утвърждава предложенията от директора за заместник-директори и научен секретар;
7. избира с тайно гласуване ръководителите на структурните научни звена в постоянно научно звено;
8. взема решения за обявяване на конкурси за присъждане на научни звания и за освобождаване на лица с научни звания;
9. извършва избори за присъждане на научни звания, отнема научни звания, зачислява и отчислява аспиранти, съгласно установения от закона ред;
10. утвърждава решенията на директора за разпореждане с имоти, собственост на постоянно научно звено;
11. избира редакционните колегии на периодичните издания на постоянно научно звено и прави промени в тях. Избира редакторите на сборници;
12. взема решения за публикуване и разпространение на отчета на постоянно научно звено и по други въпроси за неговата дейност,

предоставени му за решаване от този Устав и от други нормативни актове;

13. утвърждава решенията на директора за участие на постоянно научно звено в търговски дружества и др.

(2) Заседанията на научния съвет са редовни, ако присъстват повече от половината от членовете на списъчния му състав, освен когато е предвидено друго. Решенията си научният съвет взема с обикновено мнозинство от присъстващите членове и с явно гласуване, освен когато е предвидено друго.

(3) Решенията си по ал. 1, т. 5, 6, 7, 8 и 10, научният съвет взема с мнозинство повече от половината от списъчния състав.

(4) Заседанията на научния съвет са публични, освен когато законът предвижда друго.

Чл. 41. На мястото на член на научния съвет, който ще отсъства повече от осем месеца или не е присъствал на повече от две трети от заседанията през дадена календарна година, се избира друг.

Чл. 42. (1) (Доп. - 7 юни 1999 г.) Директор на постоянно научно звено може да бъде доктор на науките, хабилитиран учен с научна степен, член-кореспондент (дописен член) или академик (действителен член), който се назначава на основна работа в постоянно научно звено.

(2) Директорът се избира с конкурс от Управителния съвет на БАН за срок от четири години.

(3) Условиата, редът и начинът за провеждане на конкурсите се определят от Управителния съвет и се утвърждават от Общото събрание на БАН.

Чл. 43. (1) Предсрочното прекратяване на мандата на директора става:

1. по собствено желание;
2. при невъзможност да изпълнява функциите си;
3. по предложение на общото събрание на учените от постоянно научно звено, на научния съвет или на Управителния съвет на БАН;

4. при напускане на БАН.

(2) Решение по т. 2 и 3 на ал. 1 се взема от Управителния съвет.

(3) Конкурс за нов директор се обявява две седмици след прекратяване мандата на директора.

(4) При прекратяване на мандата по ал. 1, т. 1 и 3, директорът изпълнява функциите си до постъпването на ново избрания директор.

Чл. 44. (1) Директорът ръководи и управлява цялостната дейност на постоянно научно звено съгласно Закона за Българска академия на науките, този Устав и правилника за дейността на постоянно научно звено.

(2) Директорът:

1. представява постоянно научно звено пред висши органи и организации, юридически и физически лица в страната и в чужбина;

2. разпорежда се с бюджета на постоянно научно звено и неговите фондове;

3. организира и ръководи изпълнението на административните задачи на постоянно научно звено;

4. назначава и уволнява учените и помощния персонал в постоянно научно звено по установения от закона и този Устав ред;

5. взема решения за разпореждане в интерес на постоянно научно звено с имущество, собственост на звеното, които се утвърждават от научния съвет;

6. взема решения за участие на постоянно научно звено в търговски дружества и др., които се утвърждават от научния съвет;

7. изпълнява и функции, които му се възлагат с нормативни актове, от ръководството на БАН или произтичат от договори, по които постоянно научно звено е страна.

Чл. 45. (1) (Изм. - 7 юни 1999 г.) Директорът назначава заместник-директорите и научния секретар на постоянно научно звено след обсъждане и утвърждаване от научния съвет на предложените от него кандидатури, за срок от четири години.

(2) Заместник-директор може да бъде доктор на науките или хабилитиран учен на основна работа в постоянно научно звено. Той замества директора в негово отсъствие и може да ръководи определени направления от дейността на постоянно научно звено, възложени му с писмена заповед от директора.

(3) Научен секретар може да бъде доктор на науките или хабилитиран учен на основна работа в постоянно научно звено. Той подпомага директора в планирането и отчитането на научната и учебната дейност и осъществява други функции, възложени му от директора с писмена заповед.

(4) Помощник-директор по административно-стопанската дейност може да бъде назначен от директора в зависимост от обема и характера на тази дейност в постоянно научно звено. За нея той отговаря наравно с директора.

Чл. 46. (1) Научните структурни звена на постоянно научно звено се създават, преобразуват и закриват от научния съвет.

(2) Ръководител на научно структурно звено в постоянно научно звено може да бъде доктор на науките или хабилитиран учен на основна работа в звеното. Той се избира от научния съвет за срок четири години по предложение на членовете на научния съвет и/или на учените от структурното звено.

Раздел II

Времени научни звена

Чл. 47. (1) Академичните изследователски групи са временни звена за извършване на научни изследвания по нови за БАН научни направления извън тематиката на постоянните научни звена, включително и рискови.

(2) Академичните изследователски групи се създават от Общото събрание на БАН по предложение на Управителния съвет след тематичен конкурс, обявен по решение на Общото събрание.

(3) При създаването на академичната изследователска група се определят:

1. срокът, за който се създава групата, и нейният ръководител;

2. материалното, кадровото и финансовото осигуряване на групата;

3. научният съвет, който ще осъществява научното обслужване на групата; при решаване на въпроси на групата този научен съвет се допълва с хабилитираните учени и докторите на науките от нея;

4. постоянно научно звено, което ще осъществява административното и счетоводното обслужване на групата.

(4) Дейността на академичната изследователска група се урежда с договор между Управителния съвет на БАН, ръководителя на групата и обслужващите я постоянни научни звена.

Чл. 48. След изтичане на определения от Общото събрание срок Управителният съвет организира атестирането на академичната изследователска група и прави предложение пред Общото събрание на БАН, което решава:

1. да създаде постоянно научно звено по проблематиката на групата;

2. да продължи срока за нейната дейност;

3. да включи групата в състава на постоянно научно звено с подходяща проблематика;

4. да закрие академичната изследователска група.

Глава пета

НАУЧЕН СЪСТАВ НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Чл. 49. (1) (Изм. - 7 юни 1999 г.) Научният състав на БАН обхваща членовете на академичния състав на БАН и нехабилитираните учени с научни степени и/или звания, които са на основна работа в БАН.

(2) (Нова - 7 юни 1999 г.) Членовете на научния състав:

1. (Нова - 7 юни 1999 г.) провеждат научни и научно-приложни изследвания и подготвят кадри в звената на БАН;

2. (Нова - 7 юни 1999 г.) осъществяват от името на БАН експертна и консултантска дейност в областта на своята компетентност, когато са напълно мощени за това;

3. (Нова - 7 юни 1999 г.) извършват дейност по популяризиране на постиженията на българските и чуждестранните учени;

4. (Нова - 7 юни 1999 г.) представляват БАН в състава на организации и при прояви в страната и чужбина, когато са напълно мощени за това.

Чл. 50.(1) (Доп. - 7 юни 1999 г.) За академици (действителни членове) се избират български граждани, обогатили науката с особено значими постижения и получили широка известност и високо признание в страната и в чужбина.

(2) (Доп. - 7 юни 1999 г.) За академици (действителни членове) според традициите на БАН се избират и български граждани, изтъкнати дейци на културата и изкуството, чиито постижения са с безспорно национално и общочовешко значение.

(3) (Доп. - 7 юни 1999 г.) За член-кореспонденти (дописни членове) се избират български граждани, обогатили науката с важни постижения и получили известност и признание в страната и в чужбина.

(4) За чуждестранни членове на БАН се избират видни чуждестранни учени, които имат съществен принос за развитието на науката в България и за издигане на нейния международен престиж.

(5) (Нова - 7 юни 1999 г., Доп. – 3 декември 2007 г.) За почетни членове на Българската академия на науките, съгласно традицията на Академията, се избират лица с особени заслуги за укрепването и просперитета на БАН и за развитието на науката, просветата и културата в България и те могат да заемат изборни административни длъжности в БАН без ограничения.

Чл. 51. (Досегашен чл. 52, изм. - 7 юни 1999 г.) Изборът на нови академици (действителни членове), член-кореспонденти (дописни членове) и чуждестранни членове на БАН се извършва от академичите (действителните членове).

Чл. 52. (Досегашен чл. 51), (1) (Доп. - 7 юни 1999 г.) Академици (действителни членове) и член-кореспонденти (дописни членове) се избират с конкурс, който се обявява веднъж на две години по определени клонове на науката.

(2) (Изм. и доп. - 7 юни 1999 г.) Условието, редът, начинът за обявяване и провеждане на конкурсите, както и за избор на нови академици (действителни членове) и член-кореспонденти (дописни членове), се уреждат от правилник, приет от Общото събрание на БАН и утвърден от Събрание то на академичите (действителните членове) и член-кореспондентите (дописните членове), съгласно чл. 7 от Закона за БАН. При разногласие, процедурата по приемане и утвърждаване на правилника се повтаря.

Чл. 53. (Доп. - 7 юни 1999 г.) Събрание то на академичите (действителни членове) и член-кореспондентите (дописни членове):

1. (Доп. - 7 юни 1999 г.) утвърждава правилник за избор на академици (действителни членове), член-кореспонденти (дописни членове) и чуждестранни членове на БАН;

2. прави предложения за учредяване на академичните награди и присъжда академичните награди.

Чл. 54. (Изм. и доп.) (1) (Нова - 7 юни 1999 г., Доп. – 3 декември 2007 г.) Академичите (действителните членове), член-кореспондентите (дописните членове) и почетните членове на БАН:

1. (Нова - 7 юни 1999 г.) участват в събрание то на академичите (действителните членове) и член-кореспондентите (дописните членове) и в проявите, организирани от това събрание;

2. (Нова - 7 юни 1999 г.) съдействат за повишаване на обществения авторитет на БАН и за пропагандиране на постиженията ѝ;

3. (Нова - 7 юни 1999 г.) подпомагат решаването на проблеми на науката в България и защитата на целостта, автономията и имуществото на БАН.

(2) (Нова - 7 юни – 1999 г.) Съборието на академичите (действителните членове) и член-кореспондентите (дописните членове):

1. съгласувано с Общото събрание на БАН, може да предизвика процедура за отнемане на звание акадeмик (действителен член) или член-кореспондент (дописен член), който с проявите си действа в ущърб на авторитета и интересите на БАН, грубо нарушава научната етика и за влязла в сила присъда за позорно деяние;

2. (Нова - 7 юни 1999 г.) предложението за инициране на процедура за отнемане на звание акадeмик (действителен член) или член-кореспондент (дописен член) може да бъде на правено и по решение на Общото събрание на БАН.

(3) (Нова - 7 юни 1999 г.) Редът за отнемане на званията акадeмик (действителен член) и член-кореспондент (дописен член) се урежда с правилника по чл. 52, ал.(2).

(4) (Нова - 7 юни 1999 г.) Академичите (действителните членове) и член-кореспондентите (дописните членове) могат по собствено желание да се откажат от притежаваното звание.

(5) (Досегашен чл. 54, изм. – 7 юни 1999 г.) Чуждестранните членове на БАН:

1. (Изм. - 7 юни 1999 г.) съдействат за по-широкото разпространение на информация за постиженията и проблемите на науката в България сред международната научна общност;

2. (Изм. - 7 юни 1999 г.) могат да участват в заседанията на съборието на академичите (действителните членове) и член-кореспондентите (дописните членове) с право на глас.

Чл. 55. (Доп. - 7 юни 1999 г. и 3 декември 2007 г.) Академичите (действителните членове), член-кореспондентите (дописните членове), почетните членове и чуждестранните членове получават безплатно "Списание на БАН" и изданията на академията по тяхната специалност.

Чл. 56. (1) Научните звания в БАН се дават по установения от закона ред.

(2) Научните длъжности в БАН съответстват на научните звания.

(3) Хабилитирани учени са професорите, доцентите и старшите научни сътрудници.

(4) (Изм. - 7 юни 1999 г.) За заемане на научната длъжност старши научен сътрудник II ст. (доцент) в БАН е необходима и научна степен, а за професор (ст.н.с. I ст.) - научната степен доктор на науките.

(5) Придобилите научно звание с конкурс, обявен от научно звено на БАН, в установения от закона срок сключват трудов договор с директора на звеното за заемане на съответната научна длъжност.

Чл. 57. (1) С учени, работили извън системата на БАН, както и с придобилите за първи път научно звание в академията, се сключва срочен трудов договор.

(2) При изтичане на срока на трудовия договор по ал. 1 и след атестиране на учният съвет взема решение:

1. да се сключи безсрочен трудов договор със или без повишаване в научна длъжност;

2. да се сключи нов срочен трудов договор;

3. да се прекрати трудовият договор.

Чл. 58. (1) Дейността на учените в БАН се оценява периодично по критерии и методика, утвърдени от Общото събрание на академията, допълнени съобразно научната област от научния съвет на постоянно научно звено по процедура, определена в правилника по чл. 36, т. 1 от този Устав.

(2) Правните последици от оценката на дейността на учения се определят от закона и този Устав.

Чл. 59. Учени, избрани или назначени на ръководна длъжност в БАН и в самостоятелните структурни звена, запазват научната си длъжност.

Чл. 60. (1) Учени в БАН могат да бъдат назначавани на еквивалентна вакантна научна длъжност по същата специалност в друго самостоятелно научно звено на академията с тяхно съгласие и с решение на научния съвет на приемащото звено без конкурс.

(2) Учени в БАН могат да бъдат прехвърляни с тяхно съгласие в друго самостоятелно научно звено на академията с решение на двата научни съвета без конкурс при условие, че се запазва научната специалност.

(3) Учени, работещи по безсрочен трудов договор, след прекратяване на договора поради преобразуване или закриване на съответното научно звено могат да бъдат назначавани със срочен трудов договор на еквивалентна вакантна научна длъжност по същата специалност в научно звено на БАН с избор от научния съвет без конкурс.

(4) Учени в БАН, работещи по безсрочен трудов договор, които са назначени на работа извън академията по решение на Народното събрание, президента на републиката или Министерския съвет, след прекратяване на тази работа се възстановяват по тяхно искане без конкурс на еквивалентна научна длъжност от председателя на БАН при условие, че съответната научна дейност е запазена.

Чл. 61. (1) (Доп. - 7 юни 1999 г.) След пенсионирането си докторите на науките, хабилитираните учени, член-кореспондентите (дописните членове) и академиците (действителните членове) в БАН:

1. могат с решение на научния съвет да продължат да участват в научната работа и подготовката на кадри в научното звено, където са работили;

2. остават членове на научния съвет до края на мандата му и могат да бъдат избирани за външни членове на научен съвет по съответната специалност.

(2) Навършилите пенсионна възраст учени остават на изборните си ръководни длъжности до изтичане на мандата им.

Глава шеста

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ НАУЧНИТЕ ЗВЕНА В БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ И С ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИИ

Чл. 62. Академични научни звена могат да се обединяват функционално за осъществяване на обща стратегия в определена(и) научна(и) област(и), за изграждане на съвместна материална база, за изработване на общи научни решения, за управление на съвместна научна дейност и др.

Чл. 63. (1) За координация и интеграция на дейността си самостоятелните научни звена на БАН в определена научна област могат да формират съвети на директорите на доброволни начала на принципа на общата заинтересованост.

(2) Съветите на директорите съдействат за координацията и интеграцията на научните звена по:

1. изработване, обобщаване и преценка на прогнози, програми и др. на научните звена за развитието на съответните научни области;

2. подготовка и изпълнение на междуинститутски изследователски проекти и на проекти за развитие на обща материална база;

3. провеждане на национални и международни научни конгреси, конференции, симпозиуми, колoквиуми и съвещания.

Чл. 64. В БАН могат да се формират междудисциплинарни координационни научни съвети за развитие на междинни научни области. Решение за формирането им взема Управителният съвет на БАН по предложение на научните съвети на заинтересованите звена.

Чл. 65. Българската академия на науките и нейните научни звена могат да създават или да участват в национални координационни съвети, асоциации, научни дружества и комитети по отделни или комплексни научни направления. Решение за такова участие вземат съответно Управителният съвет на БАН или научните съвети на звената.

Чл. 66. С решение на Управителния съвет на БАН и/или на научните съвети на нейни научни звена могат да се създават самостоятелно или съвместно с висши училища и други организации от страната и чужбина:

1. постоянни или временни изнесени (регионални) лаборатории или проблемни групи за изследване и решаване на регионални проблеми, за научно обслужване по договор на стопански, социални и други дейности на териториални общности;

2. семинари, курсове и др. за подготовка и за повишаване на квалификацията на наши и чуждестранни научни кадри.

Чл. 67. Българската академия на науките, нейните научни звена и учени в рамките на своята компетентност могат безразрешение:

1. да установяват връзки и сътрудничество с академии, висши училища, други научни звена и учени от страната и чужбина;

2. да членуват в международни научни асоциации, организации, дружества и др. и да сътрудничат с тях.

Чл. 68. Българската академия на науките и нейните самостоятелни научни звена могат:

1. да извършват обмен на наши и чужди учени и да ги привличат за работа по тематика от взаимен интерес;
2. да извършват обмен на наши и чужди учени за временна работа и за повишаване на квалификацията им;
3. да участват в специализирани информационни системи и звена от страната и чужбина и да получават необходимото им информационно обслужване.

Глава седма

ИМУЩЕСТВО И БЮДЖЕТ НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Чл. 69. (1) Българската академия на науките има право на собственост и на други вещни права върху терени, сгради, машини, съоръжения, апаратура, обзавеждане, книги, ценни книжа и други движими вещи, вземания, патенти, ноу-хау, дялово участие в търговски дружества и други права, предоставени и от Народното събрание или придобити чрез покупко-продажба, дарение, замяна, завещание или по друг начин.

(2) Самостоятелните академични звена имат право на собственост и други вещни права, изброени в ал. 1, които са придобили със собствени средства, чрез дарение, завещание или по друг възмезден или безвъзмезден начин.

(3) На постоянно научно звено може да се предостави чрез договор правото на ползване на имущество на БАН на чл. 78 от този Устав.

(4) Българската академия на науките не може да взема наем за движимо и недвижимо имущество, ползвано от нейните самостоятелни научни звена.

Чл. 70. При закриване на самостоятелните звена имуществото им преминава в собственост на БАН.

Чл. 71. (1) Ползването и разпореждането с недвижими и движими вещи, придобити по дарение или завещание, се осъществява съобразно изричната воля на дарителя или завещателя.

(2) При отсъствие на изрична воля на дарителя или завещателя решения се вземат от научния съвет на звеното, а ако такъв липсва, от Общото събрание на БАН.

Чл. 72. Самостоятелните звена на БАН нямат право да се разпореждат с недвижимите и движимите вещи, вземанията и другите права, които са собственост на академията по смисъла на чл. 69, ал. 1.

Чл. 73. (1) Българската академия на науките не отговаря за задълженията на самостоятелните си звена, както и те не отговарят за задълженията на академията и на други нейни самостоятелни звена.

(2) По решение на Общото събрание на БАН в изключителни случаи академията може да обезпечава поети от научните звена задължения и да отговаря за техни задължения.

Чл. 74. (1) Българската академия на науките и самостоятелните звена могат да образуват и да участват в търговски дружества и други

организации, чийто предмет на дейност е свързан с провежданите научни изследвания и прилагане на научни резултати с цел да се осигурява и подпомага научната дейност.

(2) Председателят, заместник-председателите, главният научен секретар, научните секретари и членовете на основния състав на Управителния съвет на БАН, директорите, заместник-директорите, помощник-директорите и научните секретари на постоянните научни звена и ръководителите на другите самостоятелни звена не могат да бъдат членове на управителни съвети на търговски дружества и други подобни, освен ако председателстват съответните звена.

Чл. 75. (1) Бюджетът на БАН се формира от субсидии от държавния бюджет, приходи от изследователска дейност и от други източници.

(2) Бюджетите на самостоятелните звена на БАН се формират от отчисления от бюджета на академията, от приходи от изследователска дейност и от други източници.

Чл. 76. (1) Средствата от бюджета на БАН се изразходват за:

1. финансиране на научно изследователската и издателската дейност;

2. подготвка на кадри;

3. развитие и поддръжка на материалната база;

4. издръжка на обща академични и общоинституцки нестопански дейности.

(2) Средства от бюджета на БАН не могат да се използват за издръжка на стопански дейности.

(3) Постоянните научни звена учредяват фонд "Издателска дейност", който се формира от реализирането на научната продукция и не може да се ползва за други цели.

Чл. 77. (1) Българската академия на науките стимулира спомоществователството от български и чуждестранни физически и юридически лица чрез учредяване на поименни фондации, фондове, награди, стипендии и гарантирано ползване.

(2) Целите и резултатите от спомоществователството и дарителството, както и цялата дейност, свързана със събиране и изразходване на средствата, са открити за обществен контрол. Българската академия на науките и постоянните научни звена публикуват годишни отчети за посочените дейности.

Чл. 78. Всички въпроси по тази глава се уреждат с правила.

Глава осма

ИЗДАТЕЛСКО-ПОЛИГРАФИЧЕСКА И НАУЧНО-ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Чл. 79. (1) Българската академия на науките, нейните самостоятелни научни и специализирани звена, както и отделни учени подготвят, издават и разпространяват научни трудове, списания, сборници със статии, научни

каталози, библиографии, речници, енциклопедии, албуми и научнопопулярни трудове.

(2) За осъществяване на дейността по ал. 1 БАН и нейните научни и специализирани звена, както и отделни учени могат да сключват издателски договори с Издателството на БАН или с други издателства.

Чл. 80.(1) Централната библиотекарна БАН осигурява библиотечното, библиографското и информационното обслужване в научните области по профила на академията.

(2) Централната библиотекарна БАН:

1. организира и ръководи методически мрежа от специализирани библиотекарни системи на БАН;

2. извършва международен книго- и информационен обмен.

(3) Към Централната библиотекарна функционира и звено за научна информация.

(4) Цялостната дейност на Централната библиотекарна се урежда с правилник, приет от Общото събрание на БАН.

Чл. 81. (1) Научният архив на БАН е самостоятелно специализирано звено с предмет на дейност: комплектуване, научно-техническа обработка, научна експертиза, запазване и реставрация на архивни документи, както и тяхното използване. Той ръководи методически звената на академията по тяхната работа с деловодства и архиви.

(2) Цялостната дейност на научния архив се урежда с правила, приети от Общото събрание на БАН.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. (1) (Изм. - 19 май 1997 г.) Заварените научни сътрудници, старши научни сътрудници, доценти и професори, които не отговарят на изискванията на чл. 56, ал. 4, запазват научните си длъжности до приемане на нов Закон за научните степени и научните звания от Народното събрание.

(2) Директори на звена в БАН, назначени след конкурс до 1 юли 1992 г., могат да бъдат преутвърдени от Управителния съвет на БАН без нов конкурс.

§ 2. След приемане на устава на БАН Общото събрание:

1. избира ръководство и Управителен съвет на БАН в срок от три седмици;

2. приема концепция за реструктуриране на БАН и осъществява основните промени, проистигащи от нея.

§ 3. (1) Мандатът на Общото събрание на БАН приключва с назначаване на директорите на структурните звена.

(2) Общото събрание изпълнява функциите си до избора на ново Общо събрание на БАН.

§ 4. Изпълнението на този Устав се възлага на председателя на БАН.

§ 5. Този Устав е изработен въз основа на Закона за Българската академия на науките (ДВ, бр. 85 от 1991 г.) и отменя Устава на Българската

академия на науките, утвърден с Указ ¹ 1029 на Държавния съвет на НРБ от 1973 г. (ДВ, бр. 38 от 1973 г.), изменен и допълнен с Указ ¹ 1105 на Държавния съвет на НРБ от 1977 г. (ДВ, бр. 59 от 1977 г.).

Уставът е приет от Общото събрание на БАН на 33-то заседание от 29.VI .1992г.

Измененията и допълненията на Устава на БАН са приети от Общото събрание на БАН, както следва: на 27-ото заседание на ОС на БАН от 19.V.1997 г. (§1, ал. 1), на 49-ото заседание на ОС на БАН от 7.VI .1999 г. (чл. 1, ал. 1,2,3,4 и 5; чл. 3, ал. 1 и 10; чл. 5; чл.12; чл. 14, ал. 3,4 и 5; чл. 16, ал. 1, т.7 – 17 и ал. 2,3,4,5 и 6; чл. 19, ал. 2; чл.22, ал. 2,3 и 6; чл. 25, ал. 1 и ал. 2, т. 10; чл. 26, ал. 3; чл. 27, ал. 1; чл. 28, ал. 1; чл. 30, ал. 1; чл. 33, ал. 1, т. 3; чл. 35, ал. 2; чл. 38, ал. 2; чл. 42, ал. 1; чл. 45, ал. 1; чл. 49, ал. 1, ал. 2, т. 1,2,3 и 4; чл. 50, ал.1,2,3 и 5; чл. 51; чл. 52, ал.1 и 2; чл. 53, т. 1; чл. 54, ал. 1, т. 1,2 и 3, ал. 2, т. 1,2,3 и 4; ал. 5, т. 1 и 2; чл. 55; чл. 56, ал. 4 и чл. 61, ал. 1); на 8-ото заседание на ОС на БАН от 16.X.2000 г. (чл. 22, ал. 12; чл. 25, ал. 1; чл. 27, ал. 1; чл. 28, ал. 1 и чл. 30, ал. 1), на 32-ото заседание на ОС на БАН от 16.XI I .2002 г. (чл. 11а и чл. 32, ал. 2) и на 31-ото заседание на ОС на БАН от 3.XI I .2007 г. (чл. 24, ал. 5; чл. 32, ал. 1; чл. 36, ал. 1, чл. 50, ал. 5; чл. 54, ал. 1 и чл. 55).